

Беседа в деня на Рождеството на нашия Спасител

от св. ИОАН ЗЛАТОУСТ

.....б. Ето, обясняваме ви всичко това относно този ден; ще ви кажа за още едно и ще прекратя речта си, като предоставя да каже по-голямото на нашия общ учител.

Тъй като много от елините (т.е. езичниците), като слушат, че Бог се е родил в плът, се надсмиват и подиграват, с което безпокоят и смуцават много от простите хора, необходимо е да кажем нещо и на тях, както и на смуцаващите се, за да не стигат никога до безпокойство, убеждавани от безумни хора, и да не се смуцават от смеха на неверните. И малките деца често се смеят, когато говорим за сериозни предмети и се занимаваме с необходими неща, но (техният) смях е доказателство не за нищожността на осмиваните от тях неща, а за неразумието на смеещите се. Същото може да се каже и за елините, че те, бидейки в състояние, може би, на много по-голямо неразумие от децата, се надсмиват над това, което е достойно за трепет и може да изпълни с голямо удивление, а наистина смешното

почитат и уважават. Впрочем и нашите предмети, осмивани от тях, запазват своята почетност, без да губят своята слава от техния смях; и техните предмети, всякак украсявани, изразяват собственото си безобразие. Не е ли крайно безумие, когато самите те, хората, препъващи се на всяка крачка, като въвеждат своите богове и в камъни, и в дървета, и в нищожни истукани, и ги затварят като в тъмница, мислят, че не вършат, нито говорят нещо срамно, а осъждат нас, които казваме, че Бог, устроил за Себе Си чрез Светия Дух жив храм, чрез него е оказал благоденствие на вселената? Какво предосъдително има в това? Ако за Бога е срамно да обитава в човешко тяло, то много повече - в дърво и камък, които са по-ниско от човека, - стига нашият род да не им се струва по-нищожен и от тези безчувствени неща. Сами те дръзват да низвеждат Божието същество до котки и кучета, а много от еретиците - и до животни, още по-лоши от тези. Ние не казваме нищо такова и никога не бихме претърпели да го слушаме, но утвърждаваме, че Христос е възприел от девическата утроба чиста, свята, непорочна плът, и такава, която се явила недостъпна за никакъв грях, и възстановил собственото Си създание. Те и постъпващите нечестиво, подобно на тях, манихеи, низвеждайки Божието същество до кучета, маймуни и различни зверове (тъй като те твърдят, че душата на всички тези животни произлиза от Неговото същество), не треперят и не се крият от срам; а за нас говорят, че ние утвърждаваме недостойното за Бога - докато ние не можем да допуснем и в ума си нищо подобно, но утвърждаваме това, което би било прилично и би подобавало на Него, т.е. че Той, като дошъл, възстановил Своето творение чрез такъв начин на раждане. Какво, кажи ми, говориш ти, човече? Като твърдиш, че душата на човекоубийците и вълшебниците е от Божието същество, ти се осмеляваш да ни осъждаш за това, че не само сами не допускаме и не можем да слушаме нищо подобно, но и които твърдят това смятаме за участници в нечестието - и казваме, че Бога, устроил за Себе Си свят храм, чрез него въвел небесен порядък в нашия живот? И не сте ли достойни за хиляди смърти и за обвиненията, с които осъждате нас, и за нечестивите дела, в които не преставате да проявявате нечестие? Ако за Бога е недостойно да обитава в чисто и непорочно тяло, както казвате вие, то много по-недостойно е да бъде в тялото на вълшебник, на разкопател на гробове, на разбойник, на маймуна или куче. а не в тяло свято, непорочно и седящо сега отдясно на Отца. А и каква вреда или какво осквернение може да има за Бога от такова домостроителство (на нашето спасение)? Не виждате ли това слънце, чието тяло е чувствено, разруσιμο и временно, макар че елините и манихеите, като

слушат това, хиляди пъти се задушават от гняв? Не само то, но и земята, и морето, и всички видими твари са се подхвърлили на суетата. Послушай как Павел обяснява това, когато казва: *защото тварите се покориха на суетата не доброволно, а по волята на Оногова, Който ги покори, с надежда*. След това, като обяснява какво значи *покориха се на суетата*, той продължава и казва: *защото и самите, твари ще бъдат освободени от робството на тлението и славното освобождение на синовете Божи* (Рим. 8:20, 21). Следователно сега твартата е скоропреходна и тленна, защото *да бъде роб на тлението* означава не нещо друго, а да бъде тленна. И така, ако слънцето, тленно тяло, навсякъде изпуска лъчи, докосвайки се до кал, нечистотии и много други подобни неща, от докосването до тези тела никак не губи своята чистота, но отново събира своите чисти лъчи, като предава съвършенствата си на много от възприемащите го тела, а само не получава ни най-малко зловоние и осквернение, - то много повече Слънцето на правдата, Владиката на безсловесните сили, като влязъл в чиста плът, не само не се осквернил, но и я направил още по-чиста и свята. Като мислим за всичко това и си припомним гласа, който казва: *ще се поселя в тях и ще ходя между тях* (Лев. 26:12; 2 Кор. 6:16), и още: *вие сте храм Божий, и Духът Божий живее във вас* (1 Кор. 3:16), да говорим и ние против тях и да затворим безсрамните уста на нечестивците, а на нашите блага да се радваме и да прославим възплътилият се Бог за такова снизхождение и според силите си да Му окажем достойна чест и въздаяние; а за Бога от нас не може да има никакво въздаяние, освен нашето спасение и спасението на душите ни, и грижата за добродетелите.

7. Да не бъдем неблагодарни към Благодетеля, но всички да започнем според силите си да принасяме всичко - вяра, надежда, любов, целомъдрие, милосърдие, страннолюбие. И в каквото ви убеждавах и преди, в същото ви убеждавам и сега, и никога няма да престана да ви убеждавам. В какво именно? Като имате намерение да пристъпите към тази страшна и божествена трапеза, и свещено тайнодействие, правете това със страх и трепет, с чиста съвест, с пост и молитва, без шум, без да безпокоите и блъските ближните, защото това е признак на крайно безумие и необикновено презрение, и навлича на постъпващите така голямо наказание и отмъщение. Представи си, човече, до каква жертва имаш намерение да се докоснеш, към каква трапеза да пристъпиш; обърни внимание, че ти, земя и пепел, се причастяваш с Христовите Кръв и Тяло. Когато царят ви кани на пиршество, вие седате със страх и приемате предлаганите ястия с почит и спокойствие; а когато Бог ни кани на Своята трапеза и ни предлага собствения Си Син, когато ангелските сили предстоят със страх и трепет, херувимите закриват лицата си и серафимите с трепет зоват: свят, свят, свят е Господ - как ти, кажи ми, се осмеляваш да викаш и да пристъпваш с шум към това духовно пиршество? Нима не знаеш, че в това време душата трябва да бъде изпълнена с дълбока тишина? Нужни са голям мир и спокойствие, а не шум, гняв и смущение, тъй като това прави пристъпващата душа нечиста. Каква прошка можем да получим, ако ние след толкова много грехове, дори и тогава, когато пристъпваме към тайнството, не очистваме себе си от тези безумни страсти? Има ли нещо по-необходимо от предлаганото тук? Или какво ни смущава така, че ние, оставили духовното, сме се устремили към плътското? Не, моля ви и ви умолявам, да не си навличаме Божия гняв. Предлаганото тук е спасително лекарство за нашите рани, неизчерпаемо богатство, доставящо ни небесното царство. Да пристъпваме с трепет, да благодарим, да припадаме, като изповядваме своите прегрешения, да проливаме сълзи, като оплакваме своите бедствия, да отправяме усърдни молитви към Бога, и така, очиствайки себе си, тихо и с подобаващо благочиние да пристъпваме, като приближаващи се към Небесния Цар; а приели непорочната и свята жертва, да я целуваме, да я прегръщаме с очи, да съгръваме духа си, за да не ни послужи нашето събрание за съд или осъждане, но за целомъдрие на душата, за любов, за добродетел, за примирение с Бога, за траен мир и залог за бъдещите блага, та и себе си да осветим, и на ближния да принесем назидание. Често говоря за това и няма да престана да говоря. И каква полза има - да се стичаме тук напразно и безцелно, и да не се научаваме на нищо полезно? И каква

придобивка - винаги да говоря във ваша угода? Настоящото време е кратко, възлюбени: да бъдем трезвени, да бодърстваме, да се въздържаеме, искрено да проявяваме всяка грижа към всички и богобоязливост във всичко; трябва да слушаме божествените изречения или да се молим, или да пристъпваме (към тайнството), или да вършим нещо друго; нека това се върши със страх и трепет, за да не си навлечем проклятие с нерадението - защото *проклет е, казва пророкът, който върши нехайно делото на Господа* (Иер. 48:10). Шумът и гневът нанасят оскърбление на предложената жертва. Крайна небрежност е да се представяме пред Бога осквернени. Послушай какво казва за това апостолът: *Ако някой разори Божия храм, него Бог ще разори* (1 Кор. 3:17). И така, да не възбуждаме Божия гняв вместо примирение с Него, но като проявяваме пълно усърдие и цялата красота и спокойствие на душата, да пристъпваме с молитва и съкрушено сърце, та и с това да умилостивим нашия Владика Исуса Христа, и да можем да получим обещаните ни блага, по благодатта и чове-колюбието на Самия наш Господ Исус Христос, с Когото на Отца и Светия Дух, слава, власт, чест, сега и винаги, и във вечни векове. Амин.